

Referat fra møte i Kringkastingsrådet

Sted: Møterom Balkongen, Marienlyst

Tid: Torsdag 24. november 2016 kl. 09:00

Dagsorden:

- 09:00** **Åpning og gjennomgang av dagsorden**
v/rådsleder Per Edgar Kokkvold
- 09:10** **Gjennomgang av henvendelser og klager til rådet**
- 10:30** **NRKs dekning av valget i USA**
Donald Trump blir USAs 45. president, stikk i strid med meningsmålinger og sannsynlighetsberegninger. Valgkampen og valget fikk massiv dekning i norske medier. Hvilket bilde fikk norske seere, lyttere og lesere av kandidatene, politikken og kampanjene deres?
Innledning v/utenriksredaktør i NRK, Knut Magnus Berge
- 11:15** **Språket i NRK**
NRK skal styrke norsk språk, ifølge NRK-plakaten. Hvordan står det til med språket i allmennkringkasteren og hva gjøres for å styrke det?
Innledning v/språksjef i NRK, Ragnhild Bjørge, og språkprofessor og nestleder på senter for flerspråklighet ved Universitetet i Oslo, Unn Røynealand.
- 13:15** **Journalistikk på religion og livssyn**
Tre ulike samfunnsdebattanter gir et bilde av hvordan religion og livssyn dekkes journalistisk. Temaet er aktuelt etter blant annet Brennpunkt-dokumentaren «Pengepredikanten».
Innledning ved informasjonsleder i Norsk luthersk misjonssamband, Espen Ottosen, pressesjef i Human-etisk forbund, Jens Brun Pedersen, og talsperson i organisasjonen LIM, Mahmoud Farahmand.
- 14:30** **Informasjon fra NRKs ledelse**
- 15:00** **Slutt**

Til stede fra rådet:

Per Edgar Kokkvold
Filip Rygg
Katri Somby
Torvild Sveen
Marvin Wiseth
Vebjørn Selbekk
Finn Egil Holm
Sigvald Oppebøen Hansen
Beate Bø Nilsen
Inger Gunn Sande
Afshan Rafiq
Torgeir Uberg Nærland
Randi Wenche Haugen

Til stede fra NRKs ledelse:

Thor Gjermund Eriksen
Grethe Gynnild Johnsen
Øyvind Lund
Alexandra Beverfjord

Gjennomgang av henvendelser og klager til rådet

Klage på at NRK ikke dekket opptøyer

- Er dette utelatt for å utvise taktfullhet er det ikke lurt, mente Marvin Wiseth.
Alexandra Beverfjord svarte at vanlige nyhetsvurderinger lå til grunn for ikke å dekke dette. - Men vi vegrer ikke for å ta opp denne tematikk, understreket hun

Brennpunkts dokumentar «Pengepredikanten»

Vebjørn Selbekk sluttet seg til de henvendelsene som inneholder ros av dokumentaren.

– Dette var en veldig interessant og god dokumentar, og jeg er glad for svaret som er vedlagt, sa han, og stilte følgende spørsmål:

- Hva var premissene som ble gitt til Hanevold? Han hevder han ble invitert med på en oppfølger av dokumentarserien «Guds lærlinger», og sier han trodde det var en dokumentar om kristne miljøer utenfor Den norske kirke. Han har gitt uttrykk for at han ikke var klar over de egentlige premissene, sa Selbekk.

Bjørn Olav Nordahl er programskaper og hadde regi på filmen, som han laget sammen med Maria Hasselgård.

- Det er viktig for oss å være tydelige på hvem vi er og hva vi gjør. Vi har ikke forsøkt å lure noen inn i denne filmen, sa han.

- Utgangspunktet for filmen var at det i lang tid er blitt rettet søkelys mot islamske miljøer i Norge og deres forkynnelse. Hva med å snu lyskasteren andre veien, hva skjer i randsonen til Den norske kirke? Vi ønsket å se på miljøer på siden av Den norske kirke, og Visjon Norge og Hanevold dukket opp ganske fort, siden han er en sentral premissleverandør for en del miljøer. Vi forklarte ham dette. Henvendelsene

til Hanevold har vi dokumentert, og vi møtte ham mange ganger i forskjellige sammenhenger, sa Nordahl, og fortsatte:

- Når det gjelder intervjuet der han ble konfrontert med sine økonomiske disposisjoner, fikk han spørsmålene på forhånd. Han ble også invitert til å se den ferdige filmen to uker før sending. Etter å ha sett den, hadde han ingen innvendinger, og fant ingen faktafeil. Vi skiltes som vel forlikte. Så har han valgt en annen kommunikasjonsform etter at saken tok av i medier og sosiale medier, orienterte Nordahl.

- Ble premissene endret underveis? Fokuset i dokumentaren er jo på Hanevold som «pengepredikanten», spurte Vebjørn Selbekk.

- Når man lager dokumentarer, har man et utgangspunkt, starter bredt, og snevrer deretter inn. Vi trenger et tydelig fokus, svarte Bjørn Olav Nordahl, og innrømmet at premissene endret seg etter hvert som redaksjonen arbeidet med materien.

- Vi begynte å se på regnskaper, og gikk dypere inn i den materien. Dokumentaren utvikler seg, premissene endrer seg, og går i den retning man finner mest journalistisk interessant, sa han.

- Hanevold føler seg lurt, og mener han stilte opp på noe annet enn det det viste seg å være, fastholdt Vebjørn Selbekk.

- Vi har hatt fortløpende kontakt med ham helt fram til sendedato. Han vet godt hvem jeg er og hvilken journalistikk jeg driver med. Han hadde dessuten muligheten til å hoppe av underveis. Men det er klart det skjer noe når en så tung sending som Brennpunkt tar av i den norske medievirkeligheten, svarte Bjørn Olav Nordahl.

Også Torgeir Uberg Nærland mente dette var en god dokumentar.

- Hanevold fortjener kritisk lys, og det er interessant med fokus på framveksten av parallelle, kristne samfunn. Men jeg synes filmen viser et noe negativt bilde hans seere og lyttere, det framstilles som om alle er gamle og trygd som blir utnyttet. NRK skal drive god kritisk journalistikk, men på den annen side være inkluderende og ikke bidra til å skape parallellsamfunn. Å tegne et ensidig bilde av en så stor gruppe kan bidra til å forsterke slike parallellsamfunn, mente han.

Torvild Sveen mente det kommer godt fram hvilket produkt pengepredikanten selger – Det er også interessant å få vite bakgrunnen til programskaperne. Folk i klagebunken kjenner programskaperne, og det er med på å utfylle et bilde av saken, sa Sveen, som mente at det også ligger mye godt dokumentarstoff innenfor forvaltningen av Den norske kirke.

- Se blant annet på Opplysningsvesenets fond, oppfordret han.

- Jeg føler meg trygg på at det som er vist er sant og riktig. Dette er en debatt som NRK kan ta dypere og bredere, Jan Hanevold er ikke alene i disse miljøene. Hvis dere ser på tidsskrifter og så videre som utgis av ulike trossamfunn vil dere finne enda mer stoff, sa han.

Finn Egil Holm takket for grundig redegjørelse, og var enig i at spørsmålet om premissene er viktig.

- Hanevold føler seg lurt, men etter det jeg hørt nå, er jeg ikke i tvil om at dette er fakta, det er ikke lurteri, og det har vært en ryddig og normal prosess. Det er vanskelig

å være kritisk til programmet, at Hanevold ikke likte reaksjonene på programmet, er en annen sak, sa Holm.

- Han kan ikke føle seg lurt. Han vet hvor sterkt tv-mediet er, så det er litt rart å komme i ettertid å si han ikke visste hva han var med på, mente Inger Gunn Sande. Hun roste måten spørsmålene ble stilt på.
- Det var veldig faktabasert, og rolig. Det tjente programmet på. Det er betimelig å sette søkelys på denne typen temaer. Dette var en knakende god dokumentar, mente hun.

Filip Rygg fortalte at han kjenner disse miljøene godt.

- Det slo meg at noen grupper - uføretrygdede og minstepensjonister - ble presentert litt enfoldig, og jeg er ikke sikker på om gir helt rett bilde av det han kaller Visjon Norge-familien, sa Rygg.
- Fokuset på bankterminalene slo meg også. Det er ikke så skummelt, dette er vanlig selv i kristne miljøer. Men gode spørsmål ble stilt, og det er prisverdig at man tar seg tid til å gå gjennom 150 regnskaper. Det skal NRK ha honnør for.
- Det er viktig å skille mellom kritisk journalistikk og objektivitetskrav, påpekte Thor Gjermund Eriksen, som understreket at parallellsamfunn ikke bare gjelder religiøse miljøer. – Vi er veldig opptatt av å speile hele bredden. Å sette søkelys på dette gjør at vi får debatt, åpenhet og større oppmerksomhet rundt slike miljøer. Vi er opptatt av det å speile mangfoldet i meninger, livssyn, kultur alder og så videre, sa han.

Sj- og skj-lyden

- Jeg mener vi skal holde fast på det rette språket så lenge det er mulig, sa Per Edgar Kokkvold. Randi Wenche Haugen fulgte opp.
- Det handler om diksjon, det er viktig å uttale hvert enkelt ord tydelig, sa hun, og viste til Danmark, der dette er et stort problem.
- På norsk kan ett ord bety fem forskjellige ting. Hvis forskjellene skal vises ut vil det gå ut over formidlingen, sa hun.

Marvin Wiseth mente det er dårlig språkrøktning i samfunnet generelt.

- Så lenge vi har uttaleregler bør vi forholde oss til dem. Å ikke rette på dem som uttaler feil blir for meg meningsløst, sa han.

- Å bruke dette eksemplet som et utgangspunkt for språkdebatt er litt søkt - dette er små barn som skal opptre på barne-tv. Men debatten er interessant, sa Thor Gjermund Eriksen.

«Vikingane» er ikke morsomt

- Jo, dette er noe av det artigste som er produsert i NRK, mente Torvild Sveen.

Ytring sensurerer

- Man bør vise stor grad av storsinn også for meninger man ikke er enig i, kommenterte Per Edgar Kokkvold.

Vil ha tilbake 20 spørsmål

- Hvis man ikke hadde fått slike protester, er vel det et tegn på at programmet burde vært nedlagt tidligere, kommenterte Per Edgar Kokkvold.

NRKs dekning av valget i USA

- Partisk, trakassering, forskjellsbehandling, Hillary slipper kritisk journalistikk, dekningen av valgnatten, NRK super demoniserte Trump. Dette er noen av stikkordene fra klagene vi har mottatt, innledet Per Edgar Kokkvold.
- Dette er den største nyhetsbegivenheten i år, og vi har hatt vår bredere satsing enn noen gang på et utenlandsk valg, sa Knut Magnus Berge i sin innledning. Han orienterte om hva NRK har gjort i dekningen av valget.
- Dette er den største utenrikssatsingen noen gang fra NRK, med opp mot 800 saker på nrk.no i 2016 og minst 500 radio- og tv-innslag i 2016. Vi har vist alle presidentduellene, hatt to store 24-timers-event der vi satte USA på dagsordenen. 1,5 millioner nordmenn innom oss valgnatta, fortalte Berge.
- Når det gjelder balanse, har vi hatt mer dekning av Trump enn Clinton, fordi han har vært en spektakulær kandidat, med ytterliggående politiske standpunkter, og han tedde seg på uvant måte. Den tilnærmingen ropte på kritisk journalistikk. Dekningen av Clinton var mer normal, dekningen av Trump skilte seg ut fordi han var en så utradisjonell kandidat, sa Knut Magnus Berge. Han fortsatte med å snakke om meningsmålinger.
- Vi forholdt oss til RealClearPolitics, som er gjennomsnitt av mange målinger, supplert med Fivethirtyeight. Begge deler har truffet godt tidligere, og viste klar ledelse til Clinton hele veien. En viktig lærdom her er at vi skal forholde oss mer kritisk til meningsmålinger framover.
- NRK skal være politisk nøytral, men ikke nøytral mellom sannhet og løgn, anstendighet og uanstendighet. Det er ikke tilfeldig at mange aviser denne gangen støttet demokratene, og at tidligere republikanske presidenter gjorde det samme, sa Per Edgar Kokkvold. Han mente NRK og norsk presse har dekket den amerikanske valgkampen bedre enn noen sinne.
- Men NRK underkommuniserte den allmenne misnøyen med Clinton. Hun var ikke en så vanlig kandidat som dere framstiller det som. Hun var en elitekandidat. Journalister ikke lagt tilstrekkelig vekt på at 81 prosent av amerikanerne har fått det verre de siste årene. Når det gjelder valgnatten, kan dere neste gang med fordel konsentrere ressursene til tidspunktet når resultatet begynner å utkrystallisere seg, sa han.

Marvin Wiseth var enig i at NRK har hatt en veldig god valgkampdekning.

- Reportere og journalister viste god innsikt. Trump har en adferd og mangel på respekt for andre som ikke er en presidentkandidat verdig. Selvsagt må han dekkes - alt han sier er oppsiktsvekkende og sjokkerende, sa Wiseth, som mente NRK kunne brukt mer tid på avgrunnen mellom det politiske livet i Washington og folk flest.
- Det er et tegn på mistillit at en politisk elite er mest opptatt av seg og sine, sa Marvin Wiseth, som var helt uenig i mesteparten av kritikken mot NRK.

Filip Rygg mente dekningen har vært massiv, men nødvendig.

- Noen av klagerne har gjort seg mye flid med å dokumentere sine klager, og det er prisverdig, sa Rygg, og trakk spesielt fram klagen på NRK super.
- Dette er det samme som jeg opplevde. Min sønn kom gråtende og sa det ville bli

verdenskrig, for det hadde han hørt på super. Da har det skjedd et eller annet med kommunikasjonen, det er litt pussig, sa Rygg, og fortsatte:

- Det blir en viktig demokratisk oppgave for media og NRK fremover å forklare dette gapet mellom eliten og de andre. Dette er strømninger i hele verden som er interessante også for Norge. Vi må ikke mislykkes i å kommunisere om dette. Det er viktig å få til en dekning som handler om mer enn toppkandidatene, det må også handle om grasrota, mente han.

Vebjørn Selbekk mente han virkelig hadde fått valuta for lisenspengene.

- Jeg er imponert over mengde og kvalitet. En grunn til å overdekke Trump er at valget av ham får større betydning for Norge enn Clinton. Det er en måte å ta saken hjem på. Hvorfor så ikke NRK at en Trump-seier kunne komme? Ingen andre så det heller. Dette var en overraskelse for hele verden. Meningsmålingene viste motsatt resultat, så vi skal ikke ta NRK spesielt for det, mente Selbekk, som satt spørsmålsteget ved om NRK har vært flinke nok til å finne Trump-tilhengere i Norge.

- Har de fått nok plass? spurte han.

Også Torvild Sveen pekte på det økende gapet mellom dem på toppen og dem som er under.

- Når du må ha 2-3 jobber, mens du ser at noen andre skuffer innpå, blir det utfordrende. Når det gjelder dekningen har jeg ingenting å utsette på NRK. Den var superb, sa Sveen.

- Det er ikke rart at Trump får den bredeste dekningen. Hvis Jonas Gahr Støre hadde sagt at hans neste mål var å fengsle Erna Solberg ville vi også hatt stor dekning av det. Jeg skulle gjerne sett mer om hvilket nettverk som preger Clinton, sa Sveen, som mente valget i Norge neste år vil bli interessant i lys av dette.

- Det er også noen i Norge som er likere enn andre. Jeg er sikker på at noe av den misnøyen vi ser i Europa og USA også gjør seg gjeldende i Norge, sa han.

Finn Egil Holm mente USA-eksperter nå bør sitte stille i fjøset.

- Jeg håpet på politikk i dekningen, men det ble mest brød og sirkus. Det er ikke NRKs skyld. Men det ble for dårlig dekket at Clinton var en historisk upopulær kandidat i USA. Hva elite egentlig er, er også underkommunisert. Pressen er også en del av denne eliten. Mye har levd sitt eget liv på sosiale medier uten at pressen har fulgt opp, sa Holm, og fortsatte:

- Når det gjelder meningsmålinger, har sosiale medier vist bedre hva folk mener enn meningsmålingene. De fleste i USA har fått det verre, og det har ikke kommet godt nok fram. Det er dessuten en utfordring for NRK at TV 2 er tidligere ute og er mer kritisk – og treffer mer riktig. Et annet aspekt som ikke har vært nevnt så ofte, er at hvis en president har sittet i åtte år, pleier det å bli et skifte, sa han.

Afshan Rafiq takket NRK for en god, bred og balansert dekning.

- Vi hadde en uforutsigbar kandidat, og alle verdens medier hoppet på. Hvilke vurderinger gjorde NRK rundt dette? spurte Rafiq, som savnet NRKs originalitet og selvstendig dømmekraft.

- Det er ikke alltid klokt å følge strømmen. Når det gjelder meningsmålingene, bør man gjøre bedre research før man tar dem for god fisk. Det har med troverdigheten og tilliten til NRK å gjøre. Man undervurderte stemningen som var i USA. Alle mediene undervurderte hvor lei folk var av the establishment, sa Afshan Rafiq, og la til:

- Når det gjelder innslaget på NRK Super, fikk jeg de samme kommentarene fra mine barn, her har man vært med å formidle noe som er uheldig, mente hun.

Torgeir Uberg Nærland var enig i at man bør tenke over proporsjonene.

- Denne dekningen gikk på bekostning av dekningen av andre deler av utenrikspolitikken, sa Nærland, som ønsket diskusjon om hvor mye USA-dekning vi trenger.

- Klagebunken etterlyser balanse. I hvilken grad skal norske medier og NRK være balansert i dekningen, i hvilken grad er man forpliktet til det? Hvilket prinsipp gjelder? Dette er veldig definert når det gjelder norsk politikk, men uklart når det gjelder utenriks, mente han.

Også Sigvald Oppebøen Hansen mente overdekning Trump er helt naturlig.

- Det hadde vært mange kritiske røster hvis det hadde vært motsatt. Hva er å være politisk nøytral? Det handler om øynene som ser, og er avhengig av eget ståsted, sa Hansen, som ga ros til NRK for dekningen.

- Dere gjorde mange gode grasrotgrep, blant annet da Thomas Seltzer besøkte sin familie, sa Hansen, som også var enig i kritikken av NRK Super.

- Jeg har fått mange tilbakemeldinger fra bekymrede foreldre, sa han.

- Det var ikke bare presidentkandidatene som var annerledes, men dette var et verdivalg, et oppgjør i USA vi ikke har sett maken til, sa Randi Wenche Haugen.

- Trump har en teft, han har fanget opp raseriet som har ligget i USA i mange år og ikke har blitt tatt alvorlig av demokratene. Mediene har blitt utfordret på verdensbildet som mediene har hatt, sa Haugen, og fortsatte:

- Når det gjelder sosiale medier, er det interessant å stille spørsmål om sannferdigheten – dette er en kanal velgerne tar beslutninger på bakgrunn av. Det virker inn på demokratiet, man må ha et sannferdig beslutningsgrunnlag. Meningsmålingsfirmaene har også litt å jobbe med, konstaterte Randi Wenche Haugen.

- Hva slags kildetilfang har man, hvor har man lytterpostene sine, hvordan manøvrerer man rundt i det sosiokulturelle fra topp til bunn? Det er viktig for medienes troverdighet og kvalitet å kunne vurdere dette, sa hun.

- Seltzer ble state of the art for å beskrive grunnlaget folk hadde for å støtte Trump, sa Thor Gjermund Eriksen, som mente NRK har hatt en meget bred og god dekning.

- Vi må merke oss at det store flertallet av de som er opptatt av balanse har et tydelig ståsted selv. Det må tolkes når vi gjør vår vurdering, sa kringkastingssjefen, som var fornøyd med valgsendingen der 1,5 millioner nordmenn var innom, og 100 000 satt oppe til the bitter end.

- Og kjære Kringkastingsråd: Det er ikke sånn at NRK Super varsler verdenskrig. Jeg vet at det har vært diskusjon om dette og at barn har vært redde i kommentarfelt og så videre. På bakgrunn av dette sa NRK Super at det ikke blir verdenskrig. Supernytt har som ambisjon å kommunisere på en forståelig måte med barna, og reflektere over nyhetene innenfor trygge rammer. Det er vanskelig å ha kontroll over alle barnas inntrykk, men NRK Super formidler ikke frykt på den måten, sa han.

Frank Sivertsen, redaksjonssjef i Supernytt, fulgte opp.

- Siden januar har vi i kommentarfeltene våre beroliget barn om at det ikke blir verdenskrig om Trump kom til makten. Da han vant lagde vi en sak om at det ikke blir verdenskrig, forklarte han.

- Valgkampen har vart i halvannet år, det har vært krevende, med høyt krav til presisjon, med leveranser til radio, tv, nett og sosiale medier, sa USA-korrespondent Anders Tvegård.

- Dette har vært et løft for redaksjonen, for avdelingen, det har blitt satt av ressurser, og det har vi som reportere merket. Det har vært kjempekult og lærerikt å ha vært en del av denne dekningen. Vi har konsentrert oss om vanlige folk. Når det gjelder Clintons upopularitet, har vi rapportert mye om hennes mangel på engasjement på grasrota. Det som skjer framover vil være like interessant som selve valget – det har ikke vært så bra valgoppslutning på 20 år, sa Tvegård.

Knut Magnus Berge innrømmet at poenget med at det var to historisk upopulære kandidater druknet litt i dekningen.

- At dette handlet om eliten er interessant når vi går inn i nytt valgår i Norge. Denne protesten mot eliten tar vi med oss i videre dekning. Når det gjelder Trump-tilhengere, var det ikke lett å finne folk. Men Lysglimt dukket opp i mange sammenhenger både på tv og radio. Clinton-nettverket mener jeg var blant det vi dekket inngående. Om dekningen bar preg av brød og sirkus er et definisjonsspørsmål. Mange av de kontroversielle utspørringene var politiske. Det handlet om å bygge mur, om muslimer, NATO, handelsavtaler – dette er politikk. Men det var også mye brød og sirkus. Valgkampen har gitt oss en politisk pekepinn som vi i aller høyeste grad skal følge med på, sa han.

- Når det gjelder tidspunktet for når vi fastslo Trump-seieren, sa vi i vår sending at alt pekte mot Trump, men at vi ikke kunne slå det fast som sikkert. Dette var samme policy som de amerikanske nettverkene fulgte. Jeg tror vi står oss på å vente til vi er sikre og ikke ta sjanser, sa Berge, og fortsatte med å snakke om dekningen av Trump.

- Måten han hadde lagt opp valgkampen på, med en strøm av utspill, var gjort bevisst fordi han visste mediene ville dekke det. Slik sett fikk han masse gratis tv-tid. Jeg ser ikke hvordan vi skulle dekket ham annerledes og hvilken forskjell det ville gjort, men det er interessant. Jeg mener vi har tatt grasrota på alvor, sa Knut Magnus Berge.

Språket i NRK

- Språket er det viktigste verktøyet en journalist har, sa språksjef Ragnhild Bjørge da hun redegjorde for språkarbeidet i NRK

- Det handler om troverdighet. Slurv trekker ned, sa Bjørge, og trakk fram nynorsk som en utfordring.

- Vi har for lav nynorskkompetanse, men nådde 25 prosent-kravet i eteren for første gang i 2015. På nett hadde vi 18 prosent. I nyhetssendinger og programinformasjon skal normert nynorsk eller bokmål fortsatt brukes, men det kan gis dispensasjoner, sa hun, og fortsatte:

- Språket skal ikke stå i veien for nyhetene. 74 % mener det er bra at det snakkes dialekt i NRK. Det er fordi vi legger vekt på god dialektbruk, samtidig som det skal være forståelig innhold, sa Ragnhild Bjørge.

161123

Kringkastingrådet sp

Unn Røyneland, språkprofessor og nestleder på senter for flerspråklighet ved Universitetet i Oslo, berømmet NRK for mye god og variert språkbruk

- Språkbruken i NRK speiler godt det norske samfunnet. Vi ser en økt bruk av dialekt siste 20-30 åra. Det er viktig å bruke dialekter på en ikke-stigmatiserende måte, sa hun i sin innledning.

- Undersøkelser viser også at unge er positive til dialektmangfold, sa Røyneland.

Kringkastingrådet
Unn Røyneland 2411

- Dialekter engasjerer, sa Vebjørn Selbekk, som stilte spørsmål om hvordan dialektbruk måles. – Når Marvin, jeg, Are og Odin snakker, hvor havner vi? Eller er det en egen måling for dialektbruk? spurte han.

- I oppdraget til NRK ligger å speile mangfoldet, sa Torvild Sveen, som var glad for at nyhetssendingene presenteres på normert bokmål og nynorsk.

- Det har med forståelse og formidling å gjøre. Jeg har selv prøvd å lage nyhetssending på dialekt, og det gikk ikke bra, sa han.

Også Per Edgar Kokkvold var tilhenger av dialektmangfold.

- Men det er unektelig noen dialekter som er vanskelige. Kombinert med dårlig diksjon kan det være vanskelig å forstå. Har dere vurdert å tekste norske dialekter? Dere tekster jo svensk og dansk, sa han.

- Vi tekster alt for hørselshemmede, mer og mer direkte også. Vi tekster så mye som overhodet mulig, svarte Thor Gjermund Eriksen. Per Edgar Kokkvold fulgte opp med et hjertesukk om at NRK tidligere var flinkere til å korrigere språklige feil i nyhetssendingene.

- Det er et poeng å være mer nøyaktig og rette det som er feil, slik at det ikke gjentas i flere sendinger, sa Kokkvold, og viste til eksempelet der «en ille tilberedt serber» ble gjentatt i flere Dagsnytt-sendinger.

- Vi retter mye på hverandre, men det hender at ting glipper. Vi skal rette feil så fort det er mulig å gjøre, svarte Ragnhild Bjørge, som kunne opplyse om at dialektdelen blir fordelt likt på nynorsk og bokmål når man måler.

- Jeg var den første i NRK som snakket brønnøyværing, som programleder for Halvsju. Følelsen av å gjøre noe viktig var fantastisk, sa Inger Gunn Sande, som pekte på et par av sine språklige hjertesaker.

- Det ene er substantivsyken – «å foreta en vurdering» istedenfor «å vurdere». Og hva har skjedd med gamle gode «trafikken» og «været»? Nå er det

«trafikksituasjonen» og «værsituasjonen». Men min kampsak nummer en er bruken av ordene «ressurs» og «midler». Kan vi si «penger», «folk» og «tid» isteden? «Ressurs» er et ugress, sa hun.

– Det er gledelig at vi for første gang når målet om 25 prosent nynorsk, kommenterte Thor Gjermund Eriksen.

Journalistikk på religion og livssyn

Jens Brun-Pedersen, Human-etisk forbund

- NRK er blitt en journalistisk institusjon som skal utdype, avsløre, avkle, og legge fram fakta slik at vi kan gjøre opp egne konklusjoner. Ingen journalistikk bør ukritisk videreformidle sannheter fra ideologer eller maktinstitusjoner. Man skal ha en kritisk distanse til de som representerer makt, det ligger i journalistikkens natur. Jeg synes NRK klarer denne øvelsen utmerket godt, bortsett fra på ett område. NRK bedriver forkynnelse, evangelisering, misjonering. Ekstra problematisk blir det fordi det kun gjøres for en religion. Stat og kirke skilles nå langt på vei. Det er slutt på folkekirkeromantikken – den forestillingen om at Den norske kirke representerer alle. Det er på tide at NRK tenker i samme retning, sa Jens Brun Pedersen i sin innledning.

- NRK står for allsidighet og upartiskhet, men ikke på religionsområdet. Lyttertallene viser at andaktene er populære, men dette handler ikke om tall – det handler om prinsipper. Jeg synes kringkastingssjef Eriksen bør tenke på at NRK er en allmenninstitusjon som finansieres av fellesskapet. Det er besynderlig at denne institusjonen sender et budskap om at lytterne helst bør omvende seg til kristen tro. Jeg synes det snart bør være en k-sjef som tør å utfordre den kristne delen av befolkningen når det gjelder dette. NRK-systemet bør bestrebe seg på uavhengighet overfor kristne institusjoner på linje med andre institusjoner, sa Pedersen, og la til:

- NRK bør slippe til andre enn bare kristne hvis man skal fortsette med forkynnelse. Minstekravet er at hvis man skal drive kristen forkynnelse, må man også slippe til muslimer. Men aller klokest er det at NRK dropper all forkynnelse, sa han.

Mahmoud Farahmand, LIM

- Når jeg ser muslimer på tv kjenner jeg meg ikke igjen. Det er menn med skjegg og kvinner i hijab. Versjonen av islam som blir frontet av NRK er ikke gjenkjennbar for meg, men det er blitt bedre de siste par prene. Flere muslimer slipper til og sier at ytringsfrihet er en viktig verdi, sa Mahmoud Farahmand i sin innledning.

- Her er det et forbedringspunkt for NRK – å vise nyansene og mangfoldet i denne gruppen. 40 prosent av muslimer i Norge tilhører moskemiljøer, og det er dit NRK går for å finne hva muslimer mener. Man går ikke til kirken for å spørre nordmenn om samfunnsspørsmål. At NRK gjør dette, forsterker muslimske trossamfunns posisjon i samfunnet. Det bidrar igjen til at samfunnet vårt blir mer polarisert. Disse menneskene fått muligheten til å definere og styre debatten. Dette er uheldig, gir et negativt inntrykk av muslimer, og NRK gjør dermed samfunnet en bjørnetjeneste, sa Farahmand.

Espen Ottosen, Norsk luthersk misjonssamband

- Journalister bommer av og til på hva som er representativt og typisk. Å støtte terror er ikke mainstream i islam. Det å være ganske positiv til at frafall eller blasfemi straffes, er mer mainstream, sa Espen Ottosen i sin innledning.

- Når det gjelder kritisk journalistikk, forstår jeg at Hanevold opplever dokumentaren om ham som belastende. Men kritisk journalistikk er bra og nødvendig. Det plager meg at for mange kristne framstår sutrete og hårsåre når pressen gjør jobben sin. På den annen side mener jeg det er for lite positiv informasjon fra kristennorge i mediene. Jeg skjønner medielogikken – konflikt, strid, kursendring er interessant. Bredden av den kristne aktiviteten som foregår i Norge synes ikke i mediene, sa Ottosen, som mente at journalister står i fare for å glemme hvor mye vinkling har å bety.

- Det ligger mye makt i å velge spørsmål og vinklinger, sa han.

- Jeg tror for øvrig Jens Brun Pedersen undervurderer hvor mye forkynnelse det er i NRK: Lottotrekning, overføring av konserter, sjakk-vm og matprogrammer. Jeg mener også at det er greit at NRK også slipper til muslimer eller andre, men er skeptisk til at det skal være like stor plass til alle, sa Ottosen.

- Det er fint å bli utfordret på denne journalistikken, her var det mange gode poenger vi bør ta med oss, mente Grethe Gynnild Johnsen.

- Ifølge NRK-plakaten skal vi speile vår kristne kult arv. Vi er ikke nødt til overføre gudstjenester. Det er et valg, vi har tolket NRK-plakaten slik at vi skal overføre disse. Og at vi skal vise den kristne kulturarven bredere enn de andre religionene. Vi har imidlertid dreid andakten over mot verdibasert innhold, og vi sender ikke gudstjenester på tv hver uke, men knyttet til de kristne høytidene. Vi har imidlertid radiogudstjeneste i P1 hver søndag, sa Johnsen, og la til:

- Det er en reell diskusjon om NRK skal fortsette med forkynnende programmer. Dette diskuterer vi hver gang vi reviderer livssynsstrategien. Så langt har vi gjort det valget at vi vil ha disse programmene, sa hun.

Afshan Rafiq ville vite mer om lyttertallene, noe Grethe Gynnild Johnsen besvarte slik:

- Det er stor forskjell på de ulike sendingene – julegudstjenesten er størst, og kan passere en million. Gudstjenestene i P1 på søndagene ligger på rundt 300 000, men dette er fallende. Kringkastingssjefen er imidlertid fortsatt landets største biskop, sa hun.

- Det er viktig at NRK finner balansen mellom å forkynne og formidle, mente Afshan Rafiq.

- Når det gjelder islamdebatten har jeg også vært skeptisk til makten imamene har fått. De siste 5-10 årene har makten deres imidlertid blitt svekket betydelig, fordi vi har fått mange sterke norsk-muslimske stemmer. De kjenner det norske samfunnet på en helt annen måte enn imamene, og det er positivt. Det er en viktig oppgave for NRK å se disse nye stemmene, og gi dem mulighet til å komme på, sa hun.

Også Vebjørn Selbekk skrøt av livssynsjournalistikken i NRK.

- Det er mer og mer journalistikk om livssyn, og det er bra, sa Selbekk, som også roste debatten der en pastor møter sin avhoppede sønn.

- «Salmeboken minutt for minutt» var også bra. Det er også bra at fedrelandssalmen er tilbake. Men det er også noen utfordringer: Hvorfor det kristne grunnlaget for julefeiringa er så fraværende, spesielt i barneprogrammer hver jul? Det begriper jeg ikke, det virker som om det er en vegring for å ta opp og vise hvorfor man feirer jul, sa Selbekk. Han var enig med Jens Brun Pedersen i at NRK også bør rydde plass for andre religioner.

- Men jeg forstår ikke at de skal ha like stor plass. Vi har en tusenårig kristen kulturarv, dette er den dominerende religionen i det norske samfunnet, så det skulle bare mangle om den ikke skulle ha større plass i NRKs tilbud enn andre religioner. Når det gjelder journalistikk kontra forkynning, er spørsmålet om det er en journalistisk begrunnelse for alt NRK sender. Jeg mener det ikke er høyverdig journalistikk å sende Lotto-trekning, for eksempel. Men dette er noe folk ønsker seg, på samme måte som med andakt og gudstjenester. Det kan da umulig være så farlig at NRK sender dette, mente han.

- Det er vanskelig å drive kritisk journalistikk på julebudskapet, for kildene er ikke så lett å få tak i. Men vi markerer det kristne julebudskapet i mange av våre sendinger, svarte Grethe Gynnild Johnsen.

- Dette har mye med folks identitet å gjøre, og hvordan vi fyller vårt livssynsoppdrag vil alltid skape debatt, sa Thor Gjermund Eriksen.

- Den dagen NRK ikke makter å være en raus, mangfoldig fellesarena for mennesker i Norge, er noe av begrunnelsen for en sterk allmennkringkaster også sveket. De fleste skal finne noe de kjenner seg igjen i, noe som representerer den bakgrunnen, kulturen og livssynet de står for. Alle som har meninger om dette skal bli utfordret på denne fellesarenaen. Ofte får man bare bekreftet sine holdninger, grunnlaget for folkeopplysningstradisjonen er å motvirke dette, sa kringkastingssjefen. Han var enig i at journalistikk og forkynnelse ikke hører sammen.

- Men jeg har stor tillit til at publikum ser når vi driver kritisk journalistikk og når vi driver formidling av religiøse budskap. Men det er klart vi diskuterer disse spørsmålene hele tiden. Er vi gode nok til å få fram mangfoldet? Klarer vi å få fram nye stemmer? Polariserer vi for mye? Jeg mener vi lykkes bedre og bedre, men i varierende grad. Så det er velrettet kritikk at vi må bli bedre, sa Eriksen..

- Vi er ikke forpliktet til å sende gudstjenester, det er ikke definert i vårt oppdrag, men vår oppdragsgiver mener kristendom skal ha større plass enn andre religioner, det er det ingen tvil om. For mange mennesker er dette et tilbud som de ellers ikke ville fått. Og det er lettere og lettere å unngå å se på dette hvis man ønsker, vi har flere kanaler med mer innhold enn tidligere. Formidling av religiøse budskap er en forsvinnende liten del av vårt tilbud, men er ganske viktig for de som benytter seg av det, sa Thor Gjermund Eriksen.

Per Edgar Kokkvold var enig.

- Det er fullt mulig å ha gudstjenester og andakter, samtidig som man driver kritisk journalistikk mot religion, sa han. Marvin Wiseth var enig med kringkastingssjefen.

- Det er meningsløst å hevde at balanse skal gjenspeiles i programmer om livssyn. Norge har vært et kristent land i 1000 år på godt og vondt. Men jeg er også enig i at man ikke har fått fram mangfoldet godt nok, sa han, og la til: - Desto større trygghet man har i egen tro, desto større mulighet har man for å forstå andre trosretninger. Jeg tror heller ikke at NRKs formidling av gudstjenester virker støtende for dem med en annen tro, sa han.

Finn Egil Holm uttrykte for en stor del enighet med Jens Brun Pedersen.

– Men jeg synes kringkastingssjefen redegjorde godt for hvorfor NRK bør fortsette med disse tilbudene, sa han. Randi Wenche Haugen var enig.

- Jeg støtter kringkastingssjefens kloke argumentasjon. Dere skaper et raust og mangfoldig rom, sa hun.

- Det er lite kristendom i juleprogrammene, fordi en del av arbeidet vårt med å skape fellesverdier er å lage juleopplevelser og juleglede på en felles arena. Derfor mener jeg det er riktig at vår nye julekalender «Snøfall» ikke har et kristent budskap, men forsøker å skape en fellesopplevelse i juletida, repliserte Thor Gjermund Eriksen.

- Jeg forstår at kringkastingssjefen sjef svarer slik, men synes NRK bør gå enda en runde når det gjelder eksklusiviteten dere gir kristendommen, sa Jens Brun Pedersen, og fortsatte:

- Jeg forstår det er for tidlig å kutte, selv om de for eksempel i Sverige har gjort det for lengst. Jeg er også enig med Vebjørn Selbekk når det gjelder Lotto-trekningen, men sammenligningen med konserter og idrettsarrangementer holder ikke. Grunnen til min partisammenligning er at disse temaene er personlig og privat, og må behandles med varsomhet. For meg blir det galt at en fellesinstitusjon som alle betaler til driver forkynnelse – i kun en retning. Der bør det komme en justering, sa Pedersen, og la til:

- Det viktigste da jeg jobbet her, var integritet. Jeg turde ikke engang melde meg inn i Human-etisk forbund. Da kunne noen sette spørsmålstegn ved min habilitet. Når det gjelder eksemplet Tømm Kristiansen, synes jeg NRK skal være mer varsomme her, for å unngå dobbeltroller. Etter min mening strider hans andakt med punkt 2.2 i Vær varsom-plakaten, sa Jens Brun Pedersen.

051216

Vetle Daler, referent